

1. Obiekt

RUINY KOŚCIOŁA

2. Czas powstania

XV w.

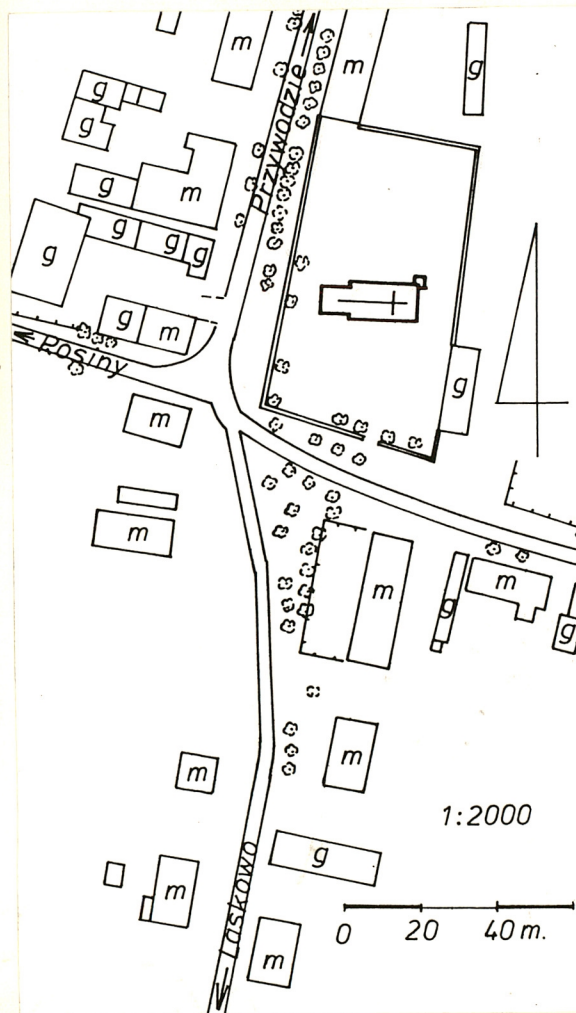
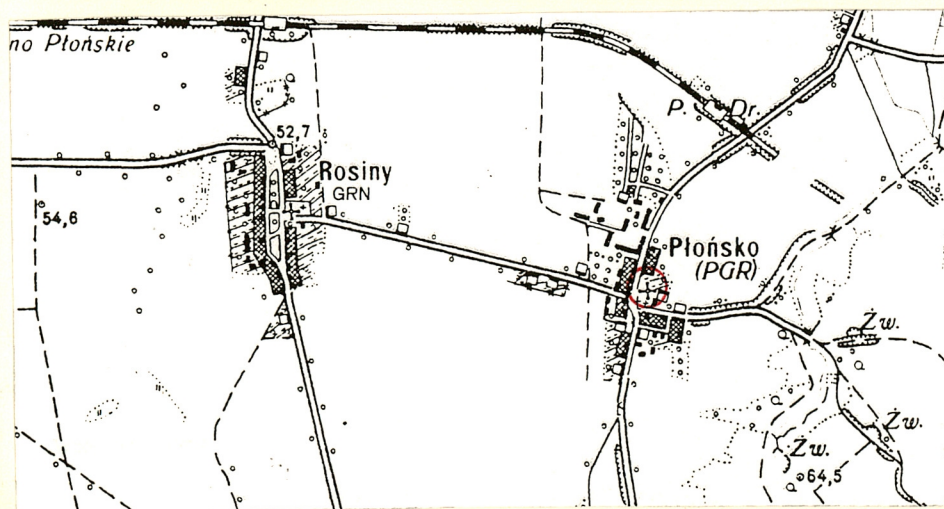
3. Miejscowość

PŁOŃSKO

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1. Widok kościoła od strony pld-wsch.

4. Adres Płońsko, 74-210 Przelewice
woj. zachodniopomorskie

nr hipoteczny KW. [redacted]

lub ewid. gruntów dz. nr. 69

5. Przynależność administracyjna

województwo zachodniopomorskie

gmina Pyrzyce, Przelewice

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Plönzig

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo szczecińskie

powiat Pyrzyce

8. Właściciel i jego adres Parafia rzym-kat.
p.w. św. Michała Archanioła
Rosiny 23, 74-210 Przelewice
archidiec. szczecińsko-kamieńska.

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Rejestr zabytków

Nr 461 data 16.12.1963 r

Wieś o metryce średniowiecznej. W XV w. wybudowano tu gotycki kościół. Źródła określają Płońsko majątkiem rycerskim. Ok. 1380 r. część dóbr należała do Schöningów, a ok. 1400 r. było to lenno rodu Bredelow. W 1749 r. majątek kupił Hans von Griefenberg. Od 1754 r. Płońsko wraz z folwarkiem w Radlewie należało do Gustawa Henryka von Eckevort - radcy okręgowego, a następnie do radcy von Jentscha i od 1858 r. do jego syna - Wilhelma Augusta Hermana v.J. W tym okresie majątek liczył ok. 730 ha. We wsi znajdowało się 12 dużych gospodarstw, kościół, szkoła, młyn, kuźnia i karczma; wieś zamieszkiwało 88 osób; majątek w 1.70-ych XIX w. zamieszkiwało 219 osób. W 1.20-ych XX w. we wsi i majątku było 312 mieszkańców.

Kościół gotycki z XV w., salowy z wieżą dobudowaną od zachodu, wzniesiony z głazów narzutowych i cegły, od czasu sejmiku trzebiatowskiego w 1534 r. do 1945 roku był luterańskim kościołem parafialnym, pod patronatem właściciela majątku. W 1945 r. podczas przechodzenia frontu kościół został spalony. Po zakończeniu wojny nie został odbudowany, uległ zniszczeniu. Ruiny kościoła w 1991 r. zostały przekazane przez gm. Przelewice parafii p.w. św. Michała Archanioła w Rosinach. Obiekt przeznaczony do odbudowy.

Sytuacja - Płońsko położone jest przy skrzyżowaniu lokalnych dróg: Przelewice - Płońsko / na linii W-E / i Przywodzie - Laskowo / na linii N-S /. Wieś w formie ulicówki. W miejscu skrzyżowania dróg niewielki plac, będący śladem dawnego nawsia. W płn. części Płońska, po zachodniej stronie drogi do Przywodzia, znajduje się zespół dworsko-folwarczny. Na płn-wsch. od skrzyżowania dróg, na terenie dawnego nawsia usytuowane są ruiny XV wiecznego kościoła gotyckiego. Kościół orientowany. Teren wokół kościoła otoczony kamienno-ceglanym murem, w obrębie którego pierwotnie znajdował się cmentarz. Obecnie teren cmentarza jak i wnętrze kościoła zadrzewione i zarośnięte chwastami.

Materiał - Ściany nawy murowane z głazów narzutowych nie ociosanych oraz z grubsza obrobionych, spojonych zaprawą wapienną wzmocnioną ceglany gruzem. Otwory i korona muru murowane z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie wapiennej. Szczyty murowane od strony wewnętrznej z kamienia, od zewnętrznej z cegły ceramicznej pełnej o wątku gotyckim. Sterczyny ceglane. Ślady po zewnętrznych i wewnętrznych tynkach wapiennych. Wieża murowana z kamienia i cegły ceramicznej pełnej, spojonych zaprawą wapienną. W dolnych partiach ścian: płn. i płd. kamienie układane warstwowo; powyżej w ceglany mur wtopione pojedyncze, duże głazy. Cegła w układzie gotyckim. Detal architektoniczny - portal oraz blendy - murowane z cegły. Zwieńczenie wieży /ośmioboczny hełm/ murowane z cegły. Północno-wschodnia przypora zewnętrzna kamienna, obmurowana wtórnie cegłą ceram. o układzie wozówkowym. We wnętrzu wieży fragment drewnianego stropu belkowego oraz więźba drewniana z królem. Schody wewnętrzne w wieży ceglane, jednobiegowe. Nie zachowane: strop i więźba nawy, pokrycie dachów, posadzki, schody zewn., drzwi i okna. Portale ceglane: zachodni w wieży, pięciokokowy, ostrołukowy; południowy w nawie, dwukokowy, ostrołukowy; zachodni w nawie zwieńczony półkoliście; północny w nawie, o zatartym zwieńczeniu. Obramienia okienne ceglane, wtórnie przemurowane, od strony zewnętrznej prostokątne, od wewnętrznej glify zwieńczone łukami odcinkowymi.

Rzut - Kościół o rzucie prostokątnym, salowy z wieżą zachodnią węższą od nawy, wzniesioną na planie zbliżonym do kwadratu. Wejście od zachodu, przez wieżę oraz wejścia w płn. i płd. ścianie nawy.

Bryła - Kościół bez podpiwniczenia. Pierwotnie nawa przykryta dwuspadowym dachem. Obecnie płn. i płd. ściana nawy zachowana do wysokości korony muru, szczytowe ściany: wsch. i zach. zachowane w całości, z ceglanymi sterczynami. Od zachodu do nawy dobudowana nieco węższa, czworoboczna, masywna wieża, sięgająca do wysokości kalenicy dachu nawy, zwieńczona ośmospadowym, ostrosłupowym, murowanym hełmem.

Elewacje - Wschodnia - symetryczna. W przyziemiu, murowanym z kamienia, umieszczone dwa prostokątne otwory okienne przeprute wtórnie w miejscu znacznie większych okien, zwieńczonych półkoliście. Flankują one niewielką, półkoliście zwieńczoną blendę. Trójkątny, ceglany szczyt ozdobiony sześcioma ostrołukowymi blendami; pod wierzchołkiem okrągła blenda a nad nią, w zwieńczeniu, niewielka blenda ostrołukowa. Krawędzie szczytu dekorowane siedmioma ceglanymi sterczynami. Płn-wschodnie naroże ściany podpira masywna przypora. Na elewacji widoczne ślady tynku.

<p>14. Kubatura</p> <p>1800 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>147 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nie użytkowany</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)</p> <p>Nie przeprowadzono.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Mury wieży oraz ceglany hełm zachowane w dość dobrym stanie; obity krenelaż wieńczący czworobok wieży oraz ceglane sterczyny. Mury nawy zachowane /wsch. i zach. wraz ze szczytami/. Ceglana korona muru zniszczona. Liczne pęknięcia ścian, zwłaszcza wschodniej i zachodniej. Część kamieni obluzowana. Obite portale. Nie zachowane: strop i więźba dachowa nawy, dach nawy, stropy wieży /zachowany fragmentarycznie na jednej z kondygnacji/, posadzki, tynki, okna, drzwi, wyposażenie i instalacje.</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Niezbędne natychmiastowe zabezpieczenie obiektu. Ze względu na wysoką wartość historyczną kościoła powinien zostać odbudowany.</p>			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Mapa 1:25000 z 1891 r. /wyd. 1934/, w: BDZ w Sz-nie

22. Bibliografia

H.Lemcke, Die Bau und Kunstdenkmäler des Regierungsbezirks Stettin, h.VII, Der Kreis Pyritz, Stettin 1906, s. 424-425.

H.Berghaus, Landbuch des Herzogtums Stettin von Kamin und Hinterpommern, th.II, bd.III, Berlin-Anklam 1868.

Pommersches Güter - Adressbuch, Stettin 1892.

Studium ruralistyczne /skrótowe/ gm. Przelewice, woj. szczecińskie, BDK mgr A.Gerlach-Jósewicz, Sz-n 1998, w: BDZ w Sz-nie, s.95-101.

Katalog XIX w. dworów i pałaców woj. szczecińskiego, oprac. M.Paszkowska, w: BDZ w Sz-nie.

Karta ewidencyjna założenia folwarcznego, oprac. J.Marciniak, maj 1990, w: BDZ w Sz-nie.

23. Uwagi różne

Nr inw. dok. Konse SP1 e/p Neg. Nr 65.151-65.166
65.179-65.183

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst ..... mgr Lidia Kozłowska, wrzesień 1999 r. *Lidia Kozłowska*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki ..... mgr Lidia Kozłowska, wrzesień 1999 r. *Lidia Kozłowska*
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. .... mgr Lidia Kozłowska, sierpień 1999 r. *Lidia Kozłowska*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ..... BDZ w Szczecinie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

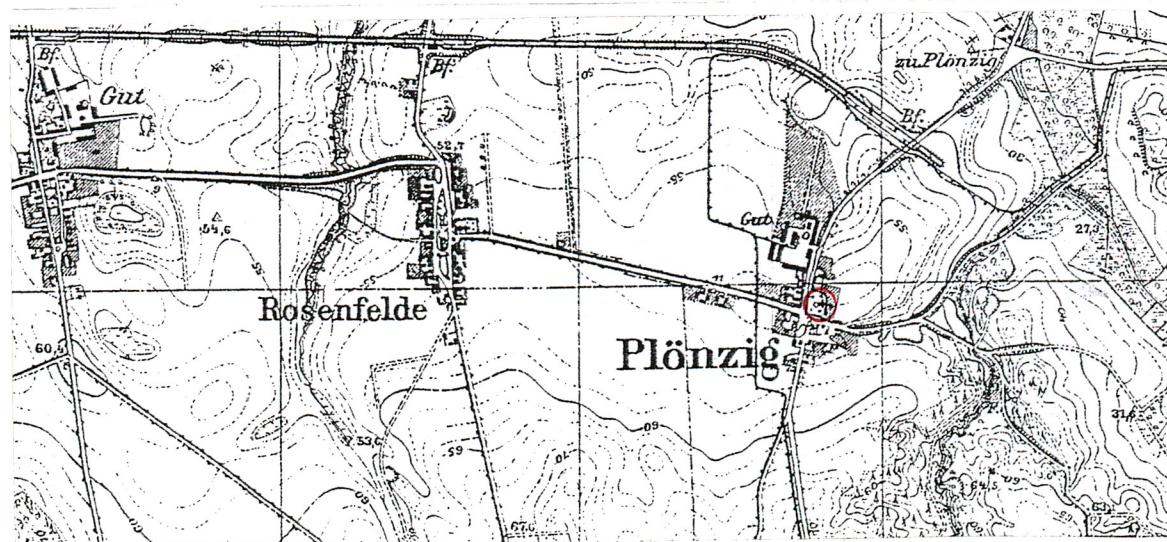
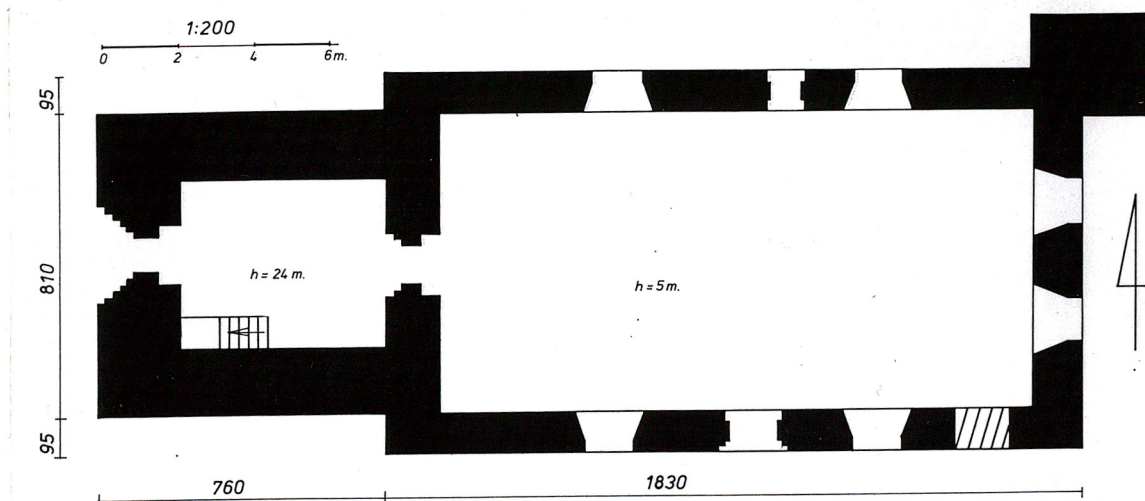
25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

4 wkładki

1. Miejscowość.....	2. Gmina.....	3. Województwo.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
P Ł O Ń S K O	Przelewice	zachodniopomorskie	RUINY KOŚCIOŁA	rzut; mapa 1:25000 z 1891 /wyd. 1934/; 5 fotografii

2. Elewacja wschodnia.

Wkładkę założył: L. Kozłowska, IX 1999 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: BDZ w Sz-nie

3. Elewacja północna.

5. Północna elewacja kościoła.

4. Elewacja północna.

6. Południowa elewacja kościoła.

<p>1. Miejscowość..... P Ł O Ń S K O .....</p> <p>2. Gmina..... Przelewice .....</p> <p>3. Województwo..... zachodniopomorskie .....</p>	<p>4. Obiekt (nazwa jak w karcie)</p> <p>RUINY KOŚCIOŁA</p>	<p>5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)</p> <p>6 fotografii; cd. opisu</p>
--	---	--

7. Zachodnia elewacja wieży.

8. Północna elewacja wieży.

9. Widok na wieżę od półn-wsch.

Wkładkę złożył: L.Kozłowska, IX 1999 r. ....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: BDZ w Sz-nie .....

10. Wieża od strony pld-zach.

11. Zamurowany otwór w pld. elewacji nawy.

12. Zamurowany otwór w ścianie pld., widok z wnętrza nawy.

cd. opisu – Elewacja południowa – Ściana nawy murowana z kamienia, o fragmentarycznie zachowanej ceglanej koronie muru. Trójosiowa, o regularnie rozmieszczonych otworach. W środku znajduje się ostrołukowy portal o dwóch uskokach; flankują go prostokątne otwory okienne. Od wschodu zamurowany otwór okienny o półkolistym zwieńczeniu. Wieża w przyziemiu kamienna, powyżej ceglano-kamienna, dekorowana czterema ostrołukowymi, ceglanyimi blendami. Nad dwiema środkowymi, nieco niższymi, przeprute ostrołukowe biforium. Naroża wieńczą ceglane sterczyny. Hełm murowany z cegły, ostrosłupowy, o ośmiobocznej podstawie. Na ścianach ślady tynków.

Elewacja zachodnia – W przyziemiu wieży pięciostokowy, ostrołukowy portal ceglany, ponad którym umieszczona jest ostrołukowa blenda, zwieńczona ostrołukowym biforium. Po bokach parawyższych, ostrołukowych blend. Hełm wieży jak w elewacji pld.

Elewacja północna – Ściana nawy murowana z kamienia, 3-osiowa o nieregularnie rozmieszczonych otworach. W środku ceglany por-

1. Miejscowość..... P Ł O Ń S K O	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina..... Przelewice	RUINY KOŚCIOŁA	6 fotografii; cd. opisu
3. Województwo..... zachodniopomorskie		

13. Portal południowy.

14. Portal zachodni w wieży.

15. Przejście z nawy do wnętrza wieży.

Wkładkę założył: L.Kozłowska, IX 1999 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: BDZ w Sz-nie

16. Wnętrze nawy, ściana północna.

17. Wnętrze nawy, ściana południowa.

18. Wnętrze nawy, ściana zachodnia.

cd. opisu – tal o zatartym zwieńczeniu; po bokach prostokątne otwory okienne. Ściana wieży rozwiązana jak w elewacji pld.

Wnętrze – Kościół salowy o przestrzeni jednorodnej, oświetlony parami okien, umieszczonymi w ścianach: wsch., płn. i pld. Wejścia do nawy od strony zach., płn. i pld. W ścianie pld. ślad po zamurowanym półkolistym oknie; w ścianie wsch. mała półkolistą niszą /sakramentarium?/. Wnętrze wieży jednorodne, ściany przyziemia pogrubione o ok. 60 cm.; przy pld. ścianie fragmentarycznie zachowane ceglane schody. Wnętrze kościoła zagruzowane i porośnięte chwastami.

Wyposażenie – brak

Instalacje – brak

1. Miejscowość <u>PŁONSKO</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina <u>Przelewice</u>	RUINY KOŚCIOŁA	1 fotografia
3. Województwo <u>zachodniopomorskie</u>		

19. Wnętrze nawy, ściana wsch.

Wkładkę założył: L.Kozłowska, IX 1999 r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: BDZ w Sz-nie